

فلسفه و منطق

۱- گزینه «۳» - منطق دانان کوشیده‌اند با بررسی انواع خطاهای ذهن و دسته‌بندی آن‌ها راه‌های جلوگیری از آن‌ها را نشان دهند و تأکید منطق بر آموزش شیوه درست اندیشیدن است تا از این طریق قادر به تشخیص خطاهای ذهن که بی‌شمار هستند باشیم.
تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: قسمت اول و سوم گزینه نادرست است.

گزینه «۲»: منطق شیوه‌های درست اندیشیدن را آموزش می‌دهد نه اندیشه‌های افراد و مکاتب را خواه درست خواه غلط.

گزینه «۴»: هر سه قسمت گزینه نادرست است. (سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس اول - منطق ترازوی اندیشه - صفحه ۳)

۲- گزینه «۲» - عاشورا به دلالت التزام اشاره به دهمین روز محرم و شهادت امام حسین (ع) و دسته به دلالت التزام بر هیئت عزاداری دلالت دارند.
تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۴» و «۳» و «۱»: قسمت‌های اول هر سه گزینه نادرست است. (سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس دوم - لفظ و معنا - صفحه ۱۳)

۳- گزینه «۲» - نسبت انسان و یک متر و نیمی از نسبت‌های چهارگانه من وجه است و اشتراک همه اقسام مفاهیم کلی در این است که قابلیت انطباق بر افراد متعدد را دارند.
تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: قسمت دوم گزینه نادرست است: برخی مفاهیم کلی فقط یک مصداق دارند ولی برای آن‌ها مصادیق متعدد فرض می‌شود مانند خداوند
گزینه «۳»: هر دو قسمت گزینه نادرست است.

گزینه «۴»: قسمت اول گزینه نادرست است و به عموم و خصوص مطلق اشاره دارد.

(سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس سوم - مفهوم و مصداق - صفحه ۲۲)

۴- گزینه «۴» - برخی مفاهیم همه اقسام تعریف را دارا نیستند مثلاً مفاهیم صرفاً ذهنی مثل کوه قاف و دیو، تعریف به مثال یا به ذکر مصادیق ندارند پس در بیشتر موارد ترکیب انواع تعریف به شناخت و معرفی بهتر از آن مفهوم منجر می‌شود نه همه موارد. رابطه تعریف با مصادیق آن باید رابطه تساوی باشد نه سایر نسبت‌های چهارگانه.
تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲» و «۱»: همه موارد غلط است و در بیشتر موارد درست است.

گزینه «۳»: تساوی مصداقی نه تساوی مفهومی - مفهومی که تعریف می‌شود اگر با مفاهیم به کار رفته مساوی باشد تعریف دوری خواهد بود.

(سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس چهارم - انواع و شرایط تعریف - صفحه ۳۱)

۵- گزینه «۳» - هر دو استدلال، تمثیل ضعیف هستند و در تمثیل نتیجه احتمالی است.
تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: هر دو قسمت گزینه قیاسی هستند که نتیجه آن‌ها یقینی و قطعی است.

گزینه «۲»: قسمت اول استنتاج بهترین تبیین است که قوی و ضعیف‌بردار نیست و قسمت دوم استقرای قوی است زیرا مبتنی بر آمار و ریاضی است.

گزینه «۴»: قسمت دوم گزینه یک تمثیل قوی است زیرا مبتنی بر مشابَهت درونی است.

(سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس پنجم - اقسام استدلال و کاربردهای آن - صفحه ۴۳)

۶- گزینه «۳» - قضایا در تقسیم اول و اولین مرحله براساس حکم و قضاوت به کار رفته در آن‌ها به حمله و شرطی تقسیم می‌شوند.
تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: قضایای حمله از سه جزء اصلی تشکیل می‌شوند، موضوع و محمول و نسبت

گزینه «۲»: قضایا از نظر جزئی و کلی بودن مفهوم موضوع به شخصیه و محصوره تقسیم می‌شوند و از نظر مصادیق و تعداد افراد موضوع به انواع کلی و جزئی محصوره

گزینه «۴»: هر قضیه‌ای یک جمله خبری است که گاه با واقعیت مطابقت دارد (صادق) و گاه با واقعیت مطابقت ندارد (کاذب)

(سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس ششم - قضیه حمله - صفحه ۵۹)

۷- گزینه «۱» - موجه جزئی می‌تواند هم عکس مستوی لازم‌الصدق موجه کلی و هم موجه جزئی باشد یعنی عکس مستوی لازم‌الصدق موجه کلی و موجه جزئی، موجه جزئی می‌شود بنابراین در هر دو حالت موجه کلی و موجه جزئی گزینه‌ها باید بررسی شوند. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: هر دو قسمت اول و دوم قضیه غلط است.

گزینه «۳»: قسمت اول می‌تواند نقیض قضیه اصلی به صورت موجه جزئی باشد بنابراین درست است ولی قسمت دوم غلط است زیرا وقتی قضیه اصلی درست است نقیض آن لزوماً کاذب است.

گزینه «۴»: هر دو قسمت گزینه نادرست است. (سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس هفتم - احکام قضا یا - صفحه ۶۶)

۸- گزینه «۳» - در همه قیاس‌های اقتراانی معتبر، حداقل یک مقدمه باید موجه باشد و از دو مقدمه منفی در هیچ شکلی نتیجه معتبر به دست نمی‌آید، همچنین حداقل یک مقدمه باید کلی باشد و از دو مقدمه جزئی نتیجه معتبر به دست نمی‌آید. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: قسمت اول و دوم گزینه نادرست است زیرا شرطی متصل ۴ حالت دارد که فقط دو حالت آن معتبر هستند.

گزینه «۲»: قسمت اول گزینه نادرست است.

گزینه «۴»: قسمت دوم گزینه نادرست است. (سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس هشتم و نهم - صفحات ۷۶ و ۸۹)

۹- گزینه «۳» - اتاق یا روشن است یا تاریک ← منفصل حقیقی

در قضایای منفصل هرگاه کلمه «یا» را حذف کنیم دو قضیه حملی با موضوع یکسان باقی خواهد ماند: اتاق روشن است - اتاق تاریک است. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: قسمت اول گزینه نادرست است زیرا باسواد و کم‌سواد با هم جمع می‌شوند.

گزینه «۲»: قسمت اول و دوم گزینه نادرست است زیرا روستایی و شهری فقط قابل جمع نیستند ولی قابل رفع (سلب) هستند مثلاً عشایر باشند، قسمت دوم بیانگر یک قضیه با دو محمول متفاوت است نه دو قضیه حملی.

گزینه «۴»: قسمت دوم گزینه نادرست است. (سراسری با تغییر) (منطق دهم - درس نهم - قضیه شرطی و قیاس استثنایی - صفحه ۸۹)

۱۰- گزینه «۲» - لفظ دسته مشترک لفظی است و امکان مغالطه اشتراک لفظ و همچنین توسل به معنای ظاهری کلمه وجود دارد که هر دو این مغالطه‌ها به مغالطه در الفاظ و مفاهیم و تعریف مربوط می‌شوند نه قضایا و استدلال‌ها. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: مغالطه ایهام انعکاس است که به مغالطه در قضایا و استدلال مربوط می‌شود.

گزینه «۳»: مغالطه تمثیل‌های نادرست و ناروا است که به مغالطه در استدلال تمثیلی مربوط می‌شود.

گزینه «۴»: مغالطه تعمیم‌های شتاب‌زده است که به مغالطه در استدلال‌های استقرایی مربوط می‌شود.

(سراسری با تغییر) (فلسفه یازدهم - درس دهم - سنجش‌گری در تفکر - صفحه ۱۰۳)

۱۱- گزینه «۳» - دموکریتوس اعتقاد داشت که ماده اولیه تشکیل‌دهنده جهان، اتم‌ها و ذرات ریز تجزیه‌ناپذیر و غیر قابل تقسیمی هستند که در فضای غیر متناهی پراکنده بوده‌اند و برخورد اتفاقی این ذرات با یکدیگر سبب پیدایش عناصر و اشیاء فعلی در جهان شده است. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۴» و «۱»: موجودات جهان غلط است، موجودات این جهان یعنی اجسام طبیعی منظور سؤال و مسأله است.

گزینه «۲»: اتم‌های دموکریتوس یا دیمقراطیس اجزاء لایتجزی هستند نه تجزیه‌پذیر

(سراسری با تغییر) (فلسفه یازدهم - درس سوم - آغاز تاریخی فلسفه - صفحه ۱۶)

۱۲- گزینه «۴» - تفکر فلسفی و اندیشیدن فیلسوفانه تعمق در باورهای مربوط به زندگی است و آموختن چرایی و یافتن دلایل درستی یا نادرستی باورها است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۳» و «۱»: حیرت غیر از حیرت‌های فلسفی دربرگیرنده حیرت‌های دیگری که ناشی از عوامل و مسایل دیگری است نیز می‌شود.

گزینه «۳» و «۲»: تفکر اعم از تفکر فلسفی است و می‌تواند جنبه اقتصادی یا سیاسی و ... داشته باشد.

(سراسری با تغییر) (فلسفه یازدهم - درس چهارم و پنجم - فلسفه و زندگی - زندگی براساس اندیشه - صفحات ۲۳ و ۲۲)

۱۳- گزینه «۱» - معنا و مفهوم معرفت و شناخت چنان روشن است که نیازی به تعریف ندارد نه این که تعریف پذیر نباشد. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۴» و «۳» و «۲»: تعبیرهای کتاب درسی در مباحث مربوط به معرفت‌شناسی و امکان معرفت است. (سراسری با تغییر) (فلسفه یازدهم - درس ششم - امکان شناخت - صفحه ۴۰)

۱۴- گزینه «۱» - قسمت دوم گزینه، یک قضیه فلسفی است که جزو مسایل الهیات است و جزو مبانی فلسفی و عقلی علوم تجربی نیست. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: قسمت دوم گزینه اشاره به اصل یکنواختی طبیعت دارد که جزو مبانی علوم تجربی و شناخت تجربی است.

گزینه «۴» و «۳»: قسمت اول در هر دو گزینه نادرست است زیرا مشاهده و آزمایش روش تجربی هستند درحالی که سؤال به شناخت تجربی مربوط می‌شود نه روش تجربی. (سراسری با تغییر) (فلسفه یازدهم - درس هفتم - ابزارهای شناخت - صفحه ۴۵)

۱۵- گزینه «۴» - در دوره معاصر، عموم فیلسوفان مسلمان این نظر علامه طباطبایی را قبول دارند و معتقدند که عقل و حس و نیز شهود و وحی هر کدام در جایگاه خود اعتبار دارند و در جای خود می‌توانند ابزاری برای کسب معرفت باشند. البته معرفت فلسفی متکی بر استدلال عقلی است و بدون آن فلسفه اساساً وجود ندارد یعنی نمی‌توان صرفاً با اتکا بر تجربه یا شهود قلبی یا وحی به معرفت فلسفی رسید. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: صدرالمتألهین پایه بحث‌های علمی و فلسفی خود را روی پیوند میان عقل و شهود و وحی گذاشت.

گزینه «۳» و «۲»: قسمت‌های سوم و چهارم گزینه نادرست است.

(سراسری با تغییر) (فلسفه یازدهم - درس هشتم - نگاهی به تاریخچه معرفت - صفحه ۵۲)

۱۶- گزینه «۳» - از نظر ابن‌سینا، روح جنبه غیرمادی دارد و از جنس موجودات مجرد و غیرمادی است که استعداد کسب علم از طریق تفکر را دارد و روح انسان می‌تواند اموری از قبیل اخلاق و عشق و ... را دریابد و آن‌ها را در خود پدید آورد. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲» و «۱»: در قسمت اول هر دو گزینه، تفکر نظر ارسطو است نه ابن‌سینا، اگرچه ارسطو تفکر را حاصل روح انسان می‌داند نه جسم انسان.

گزینه «۴»: از نظر فلاسفه مسلمان انسان یک قوه عقل بیشتر ندارد و نظری و عملی نام‌گذاری ما بر نوع فعالیت‌های عقل است نه این که انسان یک عقل نظری داشته باشد و یک عقل عملی.

(سراسری با تغییر) (فلسفه یازدهم - دروس نهم و دهم - چیستی انسان - انسان موجودی اخلاق‌گرا - صفحات ۶۲ و ۷۰)

۱۷- گزینه «۲» - مفهوم وجود غیر از مفهوم ماهیت است و حمل وجود بر ماهیت حمل شایع صناعی است یعنی دو مفهوم مختلف هستند و حمل وجود بر هر ماهیتی نیازمند دلیل است زیرا وجود ذاتی هیچ ماهیتی نیست. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: وجود و ماهیت اگرچه اختلاف مفهومی دارند (مغایرت مفهوم وجود با مفهوم ماهیت) ولی اتحاد مصداقی دارند زیرا هر شی‌ای در خارج از ذهن یک چیز است، دو چیز نیست.

گزینه «۴» و «۳»: هر ماهیتی ممکن‌الوجود است یعنی رابطه وجود با آن ماهیت امکانی است و حمل وجود بر ماهیت نیازمند دلیل است.

(سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - درس اول - هستی و چیستی - صفحه ۲)

۱۸- گزینه «۱» - امکان مغالطه نگارشی کلمات در تلفظ می‌کُنی و می‌کنی در شعر نهفته است - مضمون شعر با اصل سنخیت علت و معلول در فلسفه ارتباط دارد که انکار آن به معنای اتفاق در معنای دوم است. تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: قسمت‌های دوم و سوم گزینه نادرست است.

گزینه «۴» و «۳»: قسمت اول هر دو گزینه نادرست است.

(سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - دروس سوم و چهارم - جهان علی و معلولی - کدام تصویر از جهان - صفحات ۱۵ و ۲۲)

۱۹- گزینه «۲» - اگرچه افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است ولی اولین برهان‌ها بر وجود خدا و مبدأ نخستین جهان را ارسطو ارائه نموده است مانند استدلال خوب‌تر و بهتر و خوب‌ترین و بهترین یا استدلال مبتنی بر نظم جهان. این استدلال‌ها اگرچه قدم‌های اولیه بوده‌اند ولی از استحکام خاصی برخوردارند و زمینه قدم‌های بعدی را برای استدلال در مورد وجود خدا فراهم کرده‌اند.
تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: وجود غیر وابسته به نظریه امکان فقری ملاصدرا مربوط می‌شود نه نظریه امکان ذاتی ابن‌سینا
گزینه «۴» و «۳»: قسمت اول گزینه‌ها نادرست است زیرا افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است و سؤال در مورد اولین استدلال‌های برهانی به کار رفته برای اثبات وجود خدا است که از ارسطو است.

(سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - دروس پنجم و ششم - خدا در فلسفه (۱) و (۲) - صفحات ۳۲ و ۴۰)

۲۰- گزینه «۴» - دکارت به همه توانایی‌های عقل (عقل در معنای اول یعنی قوه عقل انسان) مانند داشتن بدیهیات عقلی و استدلال‌های عقلی محض و نیز تجربه توجه داشت ولی به عقل به‌عنوان یک حقیقت برتر و متعالی در جهان و در انسان (عقل در معنای دوم یعنی فرشته) آن‌گونه که برخی فلاسفه یونان و فلاسفه مسلمان معتقد بودند عقیده‌ای نداشت.
تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۳» و «۲» و «۱»: هر سه گزینه تعبیرهای به کار رفته در مورد نظرات ابن دو فیلسوف اروپایی دوره بعد از رنسانس در مورد معنای عقل است.
(سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - درس هفتم - عقل در فلسفه (۱) - صفحه ۴۸)

۲۱- گزینه «۲» -

(۱) معنای اول عقل: توانمندی انسان در استدلال کردن و رسیدن به شناخت‌های جدید - قوه عاقله انسان
(۲) معنای دوم عقل: به معنای فرشته - عالم عقول یعنی عالم فرشتگان که موجوداتی مجرد از ماده و غیر جسمانی هستند
که واسطه‌های خداوند در آفرینش هستند.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: عقول (فرشتگان) هم علم حضوری به خود دارند و هم خالقشان (خداوند) را با علم حضوری درک می‌کنند و هم به مخلوقات پایین‌تر از خود علم دارند و آن‌ها را درک حضوری می‌کنند.

گزینه «۴» و «۳»: قسمت اول سؤال به معنای اول عقل مربوط می‌شود نه مصداق وجودی عقل (فرشتگان) که به معنای دوم عقل مربوط می‌شود.
(سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - درس هشتم - عقل در فلسفه (۲) - صفحه ۵۶)

۲۲- گزینه «۲» - جهان (هر آنچه هست غیر از خدا) برحسب ذات و ماهیت ممکن‌الوجود است و وقتی که وجود می‌یابد به واسطه واجب‌الوجود بالذات وجود می‌یابد و واجب‌الوجود بالغیر می‌شود. از نظر ملاصدرا به جای نگاه کردن به ماهیت و مشاهده حالت امکانی آن نسبت به وجود و عدم باید به دو واقعیت وجود بی‌نیاز و وجودهای نیازمند نگاه کنیم. (سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - صفحات ۱۱ تا ۱۴)

۲۳- گزینه «۴» - کسانی که اصل علیت را یک اصل تجربی می‌دانند می‌گویند: بنابر آنچه تاکنون تجربه کرده‌ایم، علت‌های خاص، معلول‌های خاص خود را دارد و نمی‌توانیم این اصل را به علت‌هایی که تجربه نکرده‌ایم تعمیم دهیم.

(سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - درس سوم - جهان علی و معلولی - سنخیت علت و معلول - صفحات ۱۵ و ۲۰)

۲۴- گزینه «۳» - در دوره دوم حاکمیت کلیسا به خصوص در قرن‌های یازدهم تا سیزدهم، فیلسوفان و حکمای مسیحی تحت تأثیر مطالعه کتاب‌های ابن‌سینا و ابن‌رشد و سایر فیلسوفان مسلمان به عقل و تبیین عقلانی مسایل دینی روی آوردند اما از آن‌جا که این توجه با مبانی اولیه کلیسای کاتولیک سازگاری نداشت منجر به حاکمیت عقل در مقابل دین شد.

(سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - درس هفتم - عقل در فلسفه (۱) - عقل نزد فیلسوفان اروپایی صفحات ۴۸، ۵۳ تا ۵۵)

۲۵- گزینه «۲» - تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: قسمت‌های سوم و چهارم گزینه نادرست است.

گزینه «۳»: قسمت چهارم گزینه نادرست است: توصیفات ابن‌سینا از پیامبر اسلام (ص) و امام علی (ع) در مقدمه رساله معراجیه آمده است.

گزینه «۴»: قسمت سوم گزینه نادرست است: از تعارض‌های ظاهری دستاوردهای فلسفی با داده‌های وحیانی بکاهیم و گرنه از نظر فلاسفه مسلمان تعارض حقیقی بین فلسفه و دین وجود ندارد.

(سراسری با تغییر) (فلسفه دوازدهم - درس هشتم - عقل در فلسفه (۲) - صفحه ۵۶)